
Legeopprop for sivilbefolkningen på Gaza

DEBATT

AMANDA HYLLAND SPJELDNÆS

amanda.spjeldnas@medisin.uio.no

Amanda Hylland Spjeldnæs er medisin- og forskerlinjestudent ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Hun er leder for Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom (ikke-betalt verv) og medlem i Palestinakomiteen.

DAVINA KAUR PATEL

Davina Kaur Patel er lege og stipendiat ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

HANNE OCHIENG LICHTWARCK

Hanne Ochieng Lichtwarck er lege og stipendiat ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

KATHLEEN GIVAN

Kathleen Givan er medisinstudent ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

OLINE FRIESTAD GRAVDAHL

Oline Friestad Gravdahl er medisin- og forskerlinjestudent ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Som forskerlinjestudent er hun med på et pågående forskningsprosjekt på en smerteklinikk i Gaza.

EMMA JOANNA LENGLE

Emma Joanna Lengle er lege og stipendiat ved Avdeling for samfunnsmedisin og global helse, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Hun er medlem i Palestinakomiteen (ubetalt).

Respekt, sannhet og rettferdighet: Leger må stå sammen mot brutale angrep på sivile i Palestina og Israel.

En lege utenfor Al Ahli-sykehuset i Gaza etter et luftangrep. Foto: EPA

Den 7. oktober i år angrep Hamas sivile i Israel, og Israel svarte med total blokade og bombing av Gaza. Leger og medisinstudenter må ta til motmæle når menneskerettigheter brytes og sivile liv angripes, slik som vi har vært vitne til de siste ukene. Dette er vår oppfordring til kollegiet om å tørre å ta standpunkt til det som nå utspiller seg på Gaza.

En krig med en lang historie

Den katastrofale situasjonen for Gazas 2,3 millioner mennesker må forstås i en historisk kontekst. Israel har okkupert Palestina i 56 år, og Gaza har vært under blokade de siste 16 årene. Palestinerne i Gaza har vært rammet av sosial, politisk, helsemessig og økonomisk undertrykkelse i mange tiår. Halvparten av Gazas befolkning er under 18 år, og over 70 % av befolkningen var allerede flyktninger før 7. oktober, med behov for humanitær assistanse [\(1\)](#). Vital

infrastruktur, som strømledninger, vann- og avløpssystemer, matsystemer og trygge boliger, har gjentatte ganger blitt ødelagt under israelske militære angrep de siste årene (2, 3).

«Palestinerne i Gaza har vært rammet av sosial, politisk, helsemessig og økonomisk undertrykkelse i mange tiår»

Hamas utførte et forferdelig angrep på sivile israelere, som med rette fordømmes. Men dette var ikke et valg tatt av den sivile befolkningen i Gaza, de som nå straffes kollektivt. De siste ukene har Israel lukket Gaza slik at sivile ikke kommer ut og nødhjelp ikke inn. Området er i ferd med å gå tomt for mat, vann, drivstoff og medisiner (4). Samtidig faller bombene, og tusenvis er drept (5). Israel har bedt over 20 sykehus om å evakuere, noe Verdens helseorganisasjon har beskrevet som en dødsstraff for syke og skadde (6).

Humanitær assistanse ikke nok

Humanitær assistanse må slippes inn i Gaza. I 2015 publiserte FN en rapport hvor de advarte om at Gaza snart kunne bli ubeboelig for mennesker og at det ikke var nok med kun humanitær assistanse for å unngå dette (2). I tillegg til å kreve vann, mat og medisiner, må vi også kreve at befolkningen har alt som skal til for å bygge gode, meningsfylte liv med tilhørighet, kjærlighet og fremtidsmuligheter.

«Det er sentrale aspekter ved situasjonen som vi må tørre å uttale oss om: Sivile liv må beskyttes, menneskerettigheter og folkeretten må respekteres, sivile som rammes av angrepene må få humanitær hjelp, og Israels okkupasjon må opphøre»

Israel–Palestina-konflikten er kontroversiell, og den kan være ubehagelig å uttale seg om. Som leger trenger vi ikke å uttale oss om hvorvidt det ene eller det andre klassifiseres som terror eller hvilke politiske løsninger som er best for palestinerne eller israelerne. Men det er sentrale aspekter ved situasjonen som vi må tørre å uttale oss om: Sivile liv må beskyttes, menneskerettigheter og folkeretten må respekteres, sivile som rammes av angrepene, må få humanitær hjelp, og Israels okkupasjon må opphøre. Det bør heller ikke være kontroversielt å påpeke at Israel har okkupert Palestina i 56 år, at Hamas har utført en rekke raketangrep mot Israel, at Hamas ikke representerer alle palestinere, og at verdenssamfunnet ikke har evnet å bidra til en fredelig løsning i Midtøsten. Disse faktaene må deles og belyses.

Hvorfor leger må ytre seg

Vi velger å skrive i Tidsskriftet fordi vi leger og medisinstudenter har et særskilt ansvar for å fremme beskyttelsen av menneskeliv. I Legeforeningens etiske regler står det: «Legen skal bygge sin gjerning på respekt for grunnleggende menneskerettigheter, og på sannhet og rettferdighet i forholdet til pasient og samfunn» (7). Det er i øyeblikk som nå, hvor den humanitære situasjonen i Gaza forverrer seg for hver dag som går, at vi må omfavne disse etiske prinsippene: respekt, sannhet, rettferdighet. Det er et aktivt valg å tie stille om maktasymmetrien mellom Israel og Palestina – et valg som kan ha store konsekvenser for menneskeliv. Det er også et aktivt valg å tørre å ta standpunkt og stå sammen for å kreve at sivile liv vernes, både innenfor og utenfor klinikkens trygge vegger, i Gaza, på Vestbredden og i Israel.

Vi må stå skulder til skulder med leger verden over som jobber for liv og helse, også når disse befinner seg i Gaza. Denne solidariteten kan vise seg for eksempel gjennom bilaterale forskningssamarbeid og støtte til Legeforeningen når den tar standpunkt for menneskeverd i krisesituasjoner som nå (8). Medisin er politikk, og vi har som leger og borgere en demokratisk plikt til å stille oss selv og våre politikere til ansvar.

I en verden der polarisering mellom politiske grupper og land øker, demokratier trues, falske nyheter spres og det aldri før har vært så mange mennesker på flukt (9), har vi leger mulighet til å bygge broer basert på vårt felles verdigrunnlag rundt menneskeverd, uavhengig av bakgrunn. Dette er vårt forsøk på å komme sammen i solidaritet for å uttrykke en dyp bekymring over brutaliteten som sivile nå utsettes for. Vi håper du også vil bryte stillheten og stå sammen med oss.

REFERENCES

1. UNRWA. Where we work. <https://www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip#:~:text=The%20Gaza%20Strip%20has%20a,some%201.7%20million%20Palestine%20Refugees> Lest 21.10.2023.
2. FN. Report on UNCTAD assistance to the Palestinian people: Developments in the economy of the Occupied Palestinian Territory. https://unctad.org/system/files/official-document/tdb62d3_en.pdf Lest 21.10.2023.
3. UNHCR. Unhcr position on returns to Gaza. <https://www.refworld.org/docid/6239805f4.html> Lest 21.10.2023.
4. WHO. Emergency Situation Report. https://www.emro.who.int/images/stories/palestine/oPt-emergency-situation-report-issue_5.pdf?ua=1 Lest 21.10.2023.
5. UNHCR. Gaza: UN experts decry bombing of hospitals and schools as crimes against humanity, call for prevention of genocide.

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/10/gaza-un-experts-decry-bombing-hospitals-and-schools-crimes-against-humanity> Lest 21.10.2023.

6. WHO. Evacuation orders by Israel to hospitals in northern Gaza are a death sentence for the sick and injured. <https://www.who.int/news/item/14-10-2023-evacuation-orders-by-israel-to-hospitals-in-northern-gaza-are-a-death-sentence-for-the-sick-and-injured> Lest 21.10.2023.

7. Den norske legeforening. Etiske regler for leger. <https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/legeforeningens-lover-og-andre-organisatoriske-regler/etiske-regler-for-leger/> Lest 21.10.2023.

8. Den norske legeforening. Den medisinske nøytraliteten må respekteres: Gi sivilbefolkningen helsehjelp, mat, vann og trygge områder. <https://www.legeforeningen.no/nyheter/2023/den-medisinske-noytraliteten-ma-respekteres/> Lest 21.10.2023.

9. Flyktningshjelpen. Rekordmange 108,4 millioner mennesker på flukt – Det har vært et svart tiår. <https://www.flyktningshjelpen.no/nyheter/2023/juni/rekordmange-1084-millioner-mennesker-pa-flukt--det-har-vart-et-svart-tiar/> Lest 21.10.2023.

Publisert: 24. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0713

Mottatt 21.10.2023, godkjent 23.10.2023.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.